

مدرسه ی علمیه ی فاطمه زهرا (سلام الله علیها) شهرستان بندر ترکمن

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

تأثیر مراسمات مذهبی بر رشد باور دینی

نوجوانان

استاد راهنما

آقای شفیع تبار

پژوهشگر

مهسا مسگری

بهار ۱۴۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده.....	۴
مقدمه.....	۴
بیان مسأله.....	۶
پیشینه تحقیقات انجام شده در داخل و خارج از کشور.....	۱۲
- پژوهش‌های داخلی.....	۱۲
- پژوهش‌های خارجی.....	۱۴
مراسمات مذهبی و رشد باورهای دینی نوجوانان.....	۱۶
مراسمات مذهبی.....	۱۶
ارزش‌ها و باورهای دینی.....	۱۸
دوران نوجوانی.....	۱۹
تربیت دینی نوجوان.....	۲۰
۱. بحران هویت.....	۲۱
۲. بحران بلوغ.....	۲۱
۳. بحران شخصیت.....	۲۱
ضرورت تربیت دینی در دوره نوجوانی.....	۲۲
مراقبت‌های والدین.....	۲۲
رشد مفاهیم دینی و باورهای مذهبی.....	۲۴
تحول و دگرگونی در باورهای مذهبی نوجوانان.....	۲۵
نتیجه‌گیری.....	۲۷
منابع.....	۲۸

چکیده

دین یکی از قدیمی ترین و مهم ترین نهادهای اجتماعی است . گاهی ادعایی مبنی بر کاهش دینداری در بین افراد جامعه ، بخصوص نوجوانان و جوانان به گوش می رسد . با توجه به نقش دین و در وفاق و انسجام اجتماعی ، ضعف پابندی به رفتارهای دینی می تواند آثار سوئی به دنبال داشته باشد. عقاید مذهبی نوجوانان معمولاً در سنین ۱۲ تا ۱۸ سالگی شکل مجرد و مجازی به خود می گیرد. . نظرات مذهبی نیز سهل گیرانه تر می شوند. ظاهراً تغییر ارزش های مذهبی هم عوامل فرهنگی و هم عوامل سنتی تأثیر دارند. تحقیقات در این زمینه نشان می دهد در هیچ دوره ای به اندازه دوره نوجوانی ارزش ها و استانداردهای اخلاقی برای انسان مطرح نمی شود. توانایی شناختی فزاینده نوجوانان بیشتر آنان را متوجه مسائل و ارزش های اخلاقی می کند و آنان راه های پیچیده تری را برای کار آمدن با این مسائل می یابند.

در این مقاله نخست با ذکر اهمیت و جایگاه نوجوانی از دیدگاه های متفاوت ، بحران ارزش ها و روند تحول و دگرگونی در ارزش های نوجوانان مورد بررسی قرار گرفته و سپس گرایش های مذهبی و دینی نوجوانان و چگونگی رشد مفاهیم مذهبی در آن و همچنین تأثیر آنان بر باورها دینی نوجوانان مطرح و در پایان به جمع بندی از مطالب ارائه می پردازیم.

کلید واژگان: مراسمات مذهبی ، باورهای دینی ، نوجوانان، رشد

۱- مقدمه

دوران نوجوانی از قدیم الایام ، دورانی سخت و دشوار تلقی شده است . بنا به اظهار ارسطو « نوجوانان پرشور آتشی مزاجند و آماده اند که خود را به دست غرایز بسپارند. » افلاطون می گوید که پسرها تا ۱۸ سالگی نباید مشروبات الکلی بخورند، زیرا زود تهییج می شوند .تعبیر او این بود « نباید آتش روی آتش ریخت » در اوایل قرن ۲۰ استانی هال پدر مطالعه علمی درباره نوجوانی ، این دوران را بقدری احساسات

توصیف کرد. او آن را دوران طوفان و تنش شدید و نیز دوران توانایی فوق العاده جسمانی ، عقلی و عاطفی می دانست .

اسلام نیز نسبت به نوجوانان نظر خاصی داشته است . پیامبر اسلام (ص) می فرمود : « اوصیکم بالشباب خیراً فانهم ارق افئده ^۱ » به شما سفارش می کنم که نسبت به نوجوانان نیکی کنید زیرا آنان نازک دل هستند و زود رنجیده خاطر می شوند. همچنین پیامبر بزرگوار اسلام (ص) این دوره را نوعی جنون دانسته و فرموده اند « اشباب شعبه من الجنون » جنون از ماده جن به معنای پوشیدگی استتار است. گویا دوران نوجوانی دارای ابهام و پوشیدگی است و نوجوان واقعاً نمی داند چه چیزی در وجود او اتفاق افتاده است. تغییرات عمومی بدن و روانی آنچنان سریع و همه جانبه است که او را دچار تشویش و نگرانی می کند و تصمیم گیری ها را برای او مشکل می سازد و برخوردهای او را با خانواده و مردم دشوار می کند. بنا به تعبیر علی (ع) ، در دوران نوجوانی ، گویا فرد شعور و آگاهی خود را از دست می دهد و در حالت مستی به سر می برد. همه ارزشهای او در هم ریخته است و جای پای استواری ندارد. در جای دیگر می فرماید : « جهل الشباب معذور و عمله محصور » ناآگاهی جوانان قابل چشم پوشی و دانش آنان محدود است . همین محدود بودن دانش و تجربه نوجوانان گاهی آنان را به سمت انحراف می کشاند . البته علی (ع) دل نوجوان را مانند زمین بی حاصل می داند که هر چه در آن بکارند می پذیرد و رشد می دهد. « انما قلب الحدث كالارض الخاليه و مالمی فیها من شیئ قبلته »

با عنایت به موارد فوق معلوم می شود که دوره نوجوانی ، دوره حساس ، ظریف ، پرمسئله و از هر لحاظ قابل بررسی و تعمق می باشد . به نظر می رسد که ریشه و اساس مسائل نوجوان را می توان به چهار زمینه « ۱- بحران بلوغ ۲- بحران هویت ۳- بحران ارزشها و ۴- بحران مناسبات و روابط نسبت داد .

^۱ - کتاب قریش ، ص ۳

همیشه هر پدیده انسانی دستخوش تحولاتی می گردد که یا مثبت بوده و در جهت سعادت انسان تکامل می یابد و یا اینکه دچار انحراف شده و باعث رسیدن زیان به انسان می شود. آنچه در این تحقیق به بررسی آن پرداخته ایم در باب تأثیر مراسمات مذهبی بر رشد باورهای دینی نوجوانان معیار و استاندارد بوده است یعنی هیئت هایی که در برپایی مراسمات مذهبی برنامه های خود اصولی را رعایت می کنند مثل زمان برپایی مراسم ، ارزش قائل شدن به سخنران ، طول برنامه و امور جانی دیگر چون پذیرایی دچار افراط و تفریط نگردیده و با در نظر گرفتن مخاطب و شرایط روز جامعه این اصول را رعایت می کنند.

اعتماد مردم به دین و مراسمات مذهبی را محققان بعدی در اولویت تحقیق قرار دهند. اما در رابطه با روند بهتر انجام تحقیق پیشنهاد می شود محقق باید به وضعیت نوجوانان و گروه قبل و بعد از اجرای این گونه مراسمات توجه داشته باشد. زیرا در غیر این صورت متغیر آداب و رسوم و شان جلسه بر موضوع مورد بررسی تأثیر گذار خواهد بود.

۱۴- منابع

- آخوندی، م. و محلاتیان بابکی، م. (۱۳۹۵). «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر مشارکت دینی دانشجویان دانشگاه بیرجند»، فصلنامه علمی - ترویجی مطالعات فرهنگی اجتماعی خراسان، س ۱۰، ش ۴، ص ۳۰-۸.
- آزادارمکی، ت. (۱۳۸۹). جامعه شناسی ایران: جامعه شناسی مناسبات بین نسلی، تهران: علم.
- آزادارمکی، ت. (۱۳۹۴). «عقب ماندگی و توسعه در ایران»، فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، س ۶، ش ۲۲، ص ۵۱-۷۸.
- احمدی، س.؛ میرفردی، الف. و ابتکاری، م. (۱۳۹۳). «بررسی رابطه هویت دینی و سرمایه اجتماعی»، دوفصلنامه علمی - تخصصی پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه، ش ۵، ص ۷۵-۹۹.
- اسماعیلی، م. (۱۳۸۰). بررسی رابطه دینداری و سعادتمندی دانشجویان دانشگاه های دولتی تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی تهران.
- اسمیت، آ. (۱۳۸۳). ناسیونالیسم، ترجمه: منصور انصاری، تهران: مؤسسه مطالعات ملی.
- افشانی، ع.؛ نوریان نجف آبادی، م.؛ حیدری، م. و عسکری ندوشن، ع. (۱۳۹۰). «رابطه دینداری با سرمایه اجتماعی در شهر نجف آباد»، فصلنامه رفاه اجتماعی، س ۱۲، ش ۴۴، ص ۲۸۴-۲۵۹.
- اکبری، الف. (۱۳۸۱). مشکلات نوجوانی و جوانی، تهران: ساوالان.
- الیاده، م. (۱۳۷۸). مقدس و نامقدس، ترجمه: نصرالله زنگوئی، تهران: سروش.

- امام‌جمعه‌زاده، ج؛ مرندی، ز؛ رهبرقاضی، م. و سعیدی‌ابوساحقی، ل. (۱۳۹۲). «بررسی تأثیر رسانه‌های جمعی بر سبک زندگی»، مجله پژوهش‌های ارتباطی، ش ۲، ص ۱۲۰-۱۰۱.
- امیری، م. (۱۳۹۰). بررسی رابطه ابعاد دینداری و سبک زندگی جوانان؛ مطالعه موردی: دانش‌آموزان سال سوم و پیش‌دانشگاهی شهر زرقان، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه پیام نور تهران.
- امینی، م؛ رحیمی، ح. و نعمت‌اللهی، ح. (۱۳۹۶). «بررسی وضعیت ابعاد هویت ملی و دینی دانشجویان؛ مورد مطالعه: دانشگاه کاشان»، نامه آموزش عالی، س ۱۰، ش ۳۹، ص ۱۸۲-۱۵۷.
- اینگلهارت، ر. و نوریس، پ. (۱۳۸۹). مقدس و عرفی، دین و سیاست در جهان، ترجمه مریم وتر، تهران: کویر.
- ایوانز، د. (۱۳۸۰). «بررسی مجدد رابطه جرم و دین»، ترجمه: علی سلیمی، فصلنامه روش‌شناسی علوم انسانی، ش ۲۳، ص ۱۴۵-۱۸۲.
- باهنر، ن. و جعفری، ط. (۱۳۹۱). «تلویزیون و تأثیر آن بر هویت دینی، گروهی و جنسیتی ایرانیان؛ مطالعه نظریه کاشت در ایران»، مطالعات فرهنگ - ارتباطات، س ۱۳، ش ۱۷، ص ۴۴-۷.
- بشیریه، ح. (۱۳۷۹). جامعه‌شناسی سیاسی؛ نقش نیروهای اجتماعی در زندگی سیاسی، تهران: نشر نی.
- بوردیو، پ. (۱۳۹۰). تمایز: نقد اجتماعی قضاوت‌های ذوقی، ترجمه: حسن چاوشیان، تهران: ثالث.
- بهار، م. و رحمانی، س. (۱۳۹۱). «بررسی شکاف نسلی به لحاظ وضعیت دینداری در دو نسل ۵۰ و ۷۰ با تأکید بر بعد مناسکی»، فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، د ۳، ش ۶، ص ۳۶-۹.
- بهجتی‌اصل، ف؛ موحد، م. و حیدری، آ. (۱۳۹۳). «بررسی رابطه هویت قومی و ملی با تأکید بر نقش دینداری؛ نمونه موردی: دانش‌آموزان متوسطه شهر یاسوج»، جامعه‌شناسی کاربردی، س ۲۵، ش ۲، ص ۱۸۸-۱۷۱.
- پاتنام، ر. (۱۳۹۲). دموکراسی و سنت‌های مدنی، ترجمه: محمدتقی دلفروز، تهران: جامعه‌شناسان.
- تاجبخش، ک. (۱۳۸۵). سرمایه اجتماعی: اعتماد، دموکراسی و توسعه، ترجمه: افشین خاکباز و حسن پویان، تهران: شیرازه.
- تامين، م. (۱۳۷۷). جامعه‌شناسی قشربندی و نابرابری اجتماعی، ترجمه: عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: نوتیا.
- تن، آ. (۱۳۸۸). نظریه‌ها و پژوهش‌های ارتباط جمعی، ترجمه: نعیم بدیعی، تهران: همشهری.
- توسلی، غ. و مرشدی، الف. (۱۳۸۵). «بررسی سطح دینداری و گرایش‌های دینی دانشجویان؛ مطالعه موردی: دانشگاه صنعتی امیرکبیر»، مجله جامعه‌شناسی ایران، د ۷، ش ۴، ص ۲۳-۱.
- حاجبانی، الف. (۱۳۸۰). «الگوی سیاست قومی در ایران»، فصلنامه مطالعات راهبردی، س ۴، ش ۱ و ۲، ص ۱۲۵-۱۳۱.
- خواجه‌نوری، ب؛ روحانی، ع. و هاشمی، س. (۱۳۹۰). «سبک زندگی و مدیریت بدن»، زن و جامعه (جامعه‌شناسی زنان)، د ۲، ش ۳، ص ۳۷-۲۱.
- دانش، پ؛ ذاکری، ز. و عبداللهی، ع. (۱۳۹۳). «تحلیل جامعه‌شناختی شکاف نسلی در ایران»، جامعه‌پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، س ۵، ش ۳، ص ۳۱-۱.
- دورکیم، الف. (۱۳۸۳). صور بنیانی حیات دینی، ترجمه: باقر پرهام، تهران: مرکز.
- ربانی، ر. و طاهری، ز. (۱۳۸۷). «تبیین جامعه‌شناختی میزان دینداری و تأثیر آن بر سرمایه اجتماعی در بین ساکنان جدید بهارستان اصفهان»، مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، س ۵، ش ۲، ص ۱۲۹-۹۱.
- رجب‌زاده، الف. (۱۳۷۹). دانشگاه، دین و سیاست: سنجش گرایش‌های فکری و فرهنگی دانشجویان، تهران: گزارش تحقیقی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- رحیمی، م؛ حضرتی‌صومعه، ز. و عزیزخانی، الف. (۱۳۹۵). «سنجش میزان برخورداری دانشجویان از شاخص‌های دینداری و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن؛ مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران»، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، س ۶، ش ۲۱، ص ۱۱۸-۹۹.

- ریاحی، م.؛ علیزاده، ت.؛ اشتیاقی، م. و کاظمیان، م. (۱۳۹۳). «تلویزیون و هویت دینی؛ مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه مازندران»، جامعه‌شناسی کاربردی، س ۲۵، ش ۲، ص ۴۸-۳۳.
- زیمیل، ج. (۱۳۹۲). مقالاتی درباره دین، ترجمه: شهناز مسمی‌پرست، تهران: ثالث.
- سراج‌زاده، ح. و پویافر، م. (۱۳۸۷). «دین و نظم اجتماعی: بررسی رابطه دینداری با احساس کجروی در میان نمونه‌ای از دانشجویان»، مسائل اجتماعی ایران، س ۱۶، ش ۶۳، ص ۱۰۵-۷۱.
- سراج‌زاده، ح.؛ جواهری، ف. و ولایتی، س. (۱۳۹۲). «دین و سلامت: اثر دینداری بر سلامت در میان نمونه‌ای از دانشجویان»، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی، ش ۴۹، ص ۷۸-۵۵.
- سراج‌زاده، ح. و رحیمی، ف. (۱۳۹۲). «رابطه دینداری با معناداری زندگی در یک جمعیت دانشجویی»، فصلنامه راهبرد فرهنگ، ش ۲۴، ص ۳۰-۷.
- سفیری، خ. و معاریانی، ز. (۱۳۹۰). «بررسی هویت دینی و ملی دختران و پسران مقطع متوسطه، با تأکید بر پایگاه اقتصادی و اجتماعی؛ مطالعه موردی: مناطق دو و یازده تهران»، فصلنامه خانواده، ش ۳ و ۴، ص ۳۱-۷.
- سفیری، خ. و نعمت‌اللهی، ز. (۱۳۹۱). «جهانی‌شدن و هویت دینی، با تأکید بر تفاوت‌های جنسیتی»، مطالعات زنان، س ۱۰، ش ۳، ص ۶۶-۳۹.
- شجاعی‌زند، ع. (۱۳۸۰). «دین تمام زندگی»، مجله حکومت اسلامی، ش ۴۲، ص ۵۰-۲۳.
- شجاعی‌زند، ع. (۱۳۸۴). «مدلی برای سنجش دینداری در ایران»، مجله جامعه‌شناسی ایران، د ۶، ش ۱، ص ۶۶-۳۴.
- شجاعی‌زند، ع.؛ شریعتی‌مزیانی، س. و خطیب‌زاده خطبه‌سرا، ر. (۱۳۸۵). «بررسی وضعیت دینداری در بین دانشجویان»، فصلنامه مطالعات ملی، س ۷، ش ۲، ص ۸۲-۵۵.
- علوی، س.؛ جنتی فرد، ف. و مرآئی، م. (۱۳۸۹). «مقایسه هویت ملی و مذهبی در افراد معتاد به اینترنت و غیرمعتاد»، جامعه پژوهش فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، س ۱، ش ۱، ص ۱۱۹-۱۰۷.
- فتحی، س. و مختارپور، م. (۱۳۹۳). «بررسی نقش و تأثیر رسانه‌های نوین تصویری در تغییر سبک زندگی؛ مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه علوم و تحقیقات تهران»، مجله مطالعات توسعه اجتماعی، س ۶، ش ۲، ص ۱۱۸-۱۰۱.
- قاسمی، و.؛ عدلی‌پور، ص. و کیانپور، م. (۱۳۹۲). «تعامل در فضای مجازی شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و تأثیر آن بر هویت دینی جوانان؛ مطالعه موردی: فیسبوک و جوانان شهر اصفهان»، دین و ارتباطات، س ۱۹، ش ۲، ص ۳۶-۵۰.
- قائمی، ع. (۱۳۸۷). مجموعه بحث‌ها در زمینه شناخت، هدایت و تربیت جوانان، تهران: امیری.
- کرم‌اللهی، ن. (۱۳۹۰). «بررسی رابطه استفاده از رادیو، تلویزیون و ماهواره با وضعیت دینداری مخاطبان»، فصلنامه دین و رسانه، ش ۲، ص ۴۵-۱۳.
- کریمیان‌صیقلانی، ع. (۱۳۹۱). «شناخت هویت دینی دانشجو جهت تحول بنیادین در دانشگاه‌های ایران اسلامی»، فرهنگ در دانشگاه اسلامی، س ۲، ش ۳، ص ۴۸۶-۴۶۵.
- کلاکی، ح. (۱۳۸۵). «بررسی مقایسه میزان تدین جوانان و ابعاد آن در سه پایگاه اجتماعی بالا، متوسط و پایین»، نامه پژوهش فرهنگی، س ۹، ش ۱، ص ۱۳۷-۱۰۸.
- کلاتری، ع.؛ عزیزی، ج. و زاهدزاهدانی، س. (۱۳۸۸). «هویت دینی و جوانان؛ نمونه آماری: جوانان شهر شیراز»، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، د ۲، ش ۶، ص ۱۴۱-۱۲۵.
- کلمن، ج. (۱۳۷۷). بنیادهای نظریه اجتماعی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.
- کوهی، ک.؛ عباس‌زاده، م. و خواجه بی‌شک، ع. (۱۳۹۳). «بررسی تأثیر رسانه‌های داخلی و خارجی بر میزان پایبندی به سبک زندگی دینی در بین شهروندان ۱۵-۶۵ ساله شهر تبریز»، فصلنامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، د ۳، ش ۱، ص ۹۴-۷۹.

- گنجی، م. (۱۳۹۰). «رابطه گونه‌های دینداری و سرمایه اجتماعی؛ رویکرد نظری - تجربی در بین مردم شهر کاشان»، جامعه‌شناسی کاربردی، ش ۴۲، ص ۹۵-۱۲۰.
- گنجی، م.؛ نعمت‌اللهی، ز. و طاهری، ز. (۱۳۸۹). «رابطه هویت دینی و سرمایه اجتماعی در بین مردم شهر کاشان»، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی، ش ۴۰، ص ۱۲۳-۱۴۴.
- گیدنز، آ. (۱۳۸۷). جامعه‌شناسی، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.
- مارکس، ک. (۱۳۶۷). نقد فلسفه حق، ترجمه رضا سلحشور، تهران: نقد
- مرکز آمار ایران. (۱۳۹۵). گزارش تفصیلی جمعیت، www.amar.org
- معیدفر، س. (۱۳۹۲). همایش بررسی آسیب‌های اجتماعی در ایران، خبرگزاری تسنیم،
- موسوی، م. و کلاتری، م. (۱۳۹۱). «راهکارهای تقویت هویت اسلامی و هویت ملی از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری»، مطالعات قدرت نرم، س ۲، ش ۵، ص ۷۱-۹۳.
- مهدی‌زاده، م.؛ ذکایی، م.؛ فرقانی، م. و علیزاده، ع. (۱۳۹۴). «رمزگذاری و رمزگشایی در تلویزیون»، فصلنامه رسانه‌های دیداری و شنیداری، س ۱۱، ش ۲۶، ص ۱۷۱-۱۹۶.
- میرسندهی، م. (۱۳۸۳). مطالعه میزان و انواع دینداری دانشجویان، پایان‌نامه دکتری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- میرفردی، الف.؛ مختاری، م. و ولی‌نژاد، ع. (۱۳۹۶). «میزان دینداری و ارتباط آن با استفاده از شبکه‌های اجتماعی اینترنتی»، جامعه‌شناسی کاربردی، س ۲۸، ش ۲، ص ۱-۱۶.
- میلر، د. (۱۳۸۳). ملیت، ترجمه: داود غرایق‌زندی، تهران: تمدن ایرانی.
- نازک‌تبار، ح.؛ زاهدی، م. و ناییبی، ه. (۱۳۸۵). «نقش دینداری در ممانعت از بزهکاری جوانان شهر تهران»، فصلنامه رفاه اجتماعی، ۶، ش ۲۲، ص ۲۳۳-۲۵۷.
- نوربخش، ی.؛ مولایی، م. و طالبیان، ح. (۱۳۹۲). «تأثیر انواع رسانه بر دینداری دانشجویان دانشگاه‌های سراسر کشور»، مدیریت در دانشگاه اسلامی، س ۲، ش ۱، ص ۴۷-۷۰.
- نیازی، م. و نصرآبادی‌کارکنان، م. (۱۳۹۰). «بررسی رابطه بین میزان دینداری و سبک زندگی شهروندان؛ مطالعه موردی در بین شهروندان شهرستان کاشان»، فصلنامه برنامه‌ریزی و رفاه اجتماعی، د ۴، ش ۱۶، ص ۱۷۳-۲۱۳.
- نیکخواه، ه. و ظهیری‌نیا، م. (۱۳۹۳). «بررسی میزان پایبندی دینی دانشجویان دانشگاه هرمزگان و عوامل مؤثر بر آن»، فصلنامه فرهنگ در دانشگاه اسلامی، س ۳، ش ۴، ص ۶۸۵-۷۰۴.
- وبر، م. (۱۳۷۳). اخلاق پروتستانی و روحیه سرمایه‌داری، ترجمه: عبدالکریم رشیدیان و پریسا منوچهری‌کاشانی، تهران: علمی و فرهنگی.
- وبر، م. (۱۳۸۴). دین، قدرت، جامعه، ترجمه: احمد تدین، تهران: هرمس.
- ولی‌نژاد، ع. (۱۳۹۴). بررسی هویت دینی دانشجویان و رابطه آن با برخی عوامل اجتماعی؛ مورد مطالعه دانشجویان دانشگاه یاسوج، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یاسوج.
- همیلتون، م. (۱۳۷۷). جامعه‌شناسی دین، ترجمه: محسن ثلاثی، تهران: تبیان.
- هورسفیلد، پ. (۱۳۸۲). «کارکردهای تلویزیون، گسترده‌تر از عرصه زندگی»، ترجمه: فرخ انصاری، فصلنامه پژوهش‌های ارتباطی، ش ۳۶، ص ۲۲۵-۲۳۵.
- Akaliyski, P (2012) Religion and National Identity in Europe, European Societies Seminar of Religiosity, Churches and Sects in Europe, Free [University Berlin](http://www.university-berlin.de), Master Programme Sociology.
- Akbari, B. (2013) "Examine the Relationship between Religiosity and Social Capital." International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 3 (12): 1-9.
- Almenayes, J. (2014) "Religiosity and Perceived Consequences of Social Media Usage in a Muslim Country." Journal of Arts and Humanities (JAH), 3(-5): 1-8-117

- Berggren, N. & Bjomskov, C. (2011) “Is the Importance of Religion in Daily Life Related to social Trust? Cross-Country and Cross-State Comparisons.” *Journal of Economic Behavior & Organization*, 80 (3): 459-480.
- Brubaker, R. (2012) “Religion and Nationalism: Four Approaches.” *Nation and Nationalism*, 18 (1): 1-29.
- Cruz, J. M. (2009) “Social Capital in the Americans: Participation in Religious Group.” *Americans Barometer Insights*, 15: 81-175.
- De Jong, E. (2008) “Religious Values and Economic Growth: A Review and Assessment of Recent Studies.” NiCE Working Paper, 08-111.
- Dollahite, D. C. (2005) “How Family Religious Involvement Benefits Adults, Youths and Children and Strengthens Families.” Sutherland Institute. 1-15.
- Fox, R. (2009) *Religion, Media and Cultural Studies*, Columbia: Columbia University Press.
- Furseth, I. (2018) *Religious Complexity in the Public Sphere*, Oslo: Macmillan.
- Gould, R. (2016) *Religion and National Identity: Islam Phobia as a Valid Electoral Option?* Center for European Studies, 1-16.
- Graham J. R. & Patrick, J. (2011) *An Investigation of the Relationship between Religion and Marriage on Self-Reported Health*, B. A, Louisiana Tech University.
- Gundlach, E. & Opfinger, M. (2011) “Religiosity as a Determinant of Happiness, GIGA Research Program: Socio-Economic Challenges in the Context of Globalization.” *German Institute of Global and Area Studies*, 1-26.
- Habermas, J. (2008) *Between Naturalism and Religion*, Malden: Polity Press.
- Hackett, R. I. J. (2009) “Examine the Nexus of Religion, Media and Conflict in Africa.” *African Communication Research*, 2 (1): 117-130.
- Hartgen, K. & Opfinger, M. (2012) “National Identity and Religious Diversity.” *Research Paper in Economics*, 7 (12): 346-367.
- Hasley, J. (2006) *Marital Satisfaction among Newly Married Couple: Association with Religiosity and Romantic Attachment Style*, Doctoral Dissertation, University of North Texas.
- Heaton, T. B. (2013) “Religion and Socioeconomic Status in Developing Nations: A Comparative Approach.” *Social Compass*, 60 (1): 97-114.
- Kerbo, H. R. (2008) *Social Stratification and Inequality*, New York: McGraw-Hill.
- Kim, R. Y. (2011) “Religion and Ethnicity: Theatrical Connections.” *Religions*, 2: 312-329..
- Lim, C. & Putnam, R. D. (2010) “Religion, Social Networks and Life Satisfaction.” *American Sociological Review*, 75 (6): 914–933.
- Lin, N. (1976) *Foundations of Social Research*. New York: McGraw-Hill.
- Marks, L. (2005) “How Does Religion Influence Marriage? Christian, Jewish, Mormon and Muslim Perspectives.” *Marriage and Family Review*, 38: 85-111.
- Niang, A. (2009) “Preaching Music and Islam in Senegal.” *African Communication Research*, 2 (1): 61-84.
- Oloyede, G. K. & Mercy, O. N. (2016) “Media Usage, Religiosity and Gender as Determinant of Performance in Chemistry Subject.” *Journal of Education and Practice*, 7 (7): 1-10.
- Paraschira Rusu, P. (2011) “Religiosity and Family Functionality in Romanian Orthodox Religion, Alexandra Ioan Cuza University.” *Procedia Social on Behavioral Sciences*, 30: 542-546.
- Peow, S. H. (2009) “Politics of Religious and Ethnic Identity the Cases of Southern Thailand and Southern Philippines.” *The Journal of International Social Research*, 2 (9): 340-347.
- Putnam, R. D. (1993) *Making Democracy Work: Civic Tradition in Modern Italy*, Princeton: Princeton University Press.
- Stewart, F. (2009) “Religion Versus Ethnicity as a Source of Mobilization: are there Differences?” Crice Working Paper, N. 70.
- Stroope, S. B. A. (2010) *Caste, Class, and City: The Shaping of Religious Social Capital in Contemporary India*, Submitted to the Graduate Faculty of Baylor University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts. Accepted by the Graduate School.
- Woods, T. E. Antoni, M. H. & Kling, D. W. (1999) “Religiosity is Associated with Affective Status in Symptomatic HIV- Infected African-American Women.” *Journal of Health Psychology*, 4 (3): 317-326.